

رسانه‌ها کمک‌پرسی بالهجه

بی‌بی‌سی فارسی ایرانیان را مخاطبان اصلی خود اختیار کرده است، چرا که گویش معیارش گویش ایرانی است. از این رو غریب نیست اگر آن را رسانه‌ای با لهجه ایرانی بنامیم

چه قبل و چه بعد از تاسیس شبکه بی‌بی‌سی فارسی، شبکه‌های ماهواره‌ای دیگری هم پیدا شده‌اند که تصمیم گرفته‌اند مخاطبان فارسی‌زبان ایران، تاجیکستان و افغانستان تا بخش‌هایی از هند و چین را پای برنامه‌های خودشان بنشانند. روپرت موردکن، غول رسانه‌ای، با شبکه فارسی‌زبان «فارسی ۱» تنها یکی از آنهاست. مدیران شبکه «تی آر تی» ترکیه هم اعلام کرده‌اند بعد از راه‌اندازی شبکه کردی، شبکه فارسی تی آر تی را نیز تاسیس خواهند کرد. از آمریکا، اروپا، کویت و رژیم صهیونیستی هم زمن‌مه‌های مشابهی برای تاسیس شبکه‌های فارسی به گوش می‌رسد. گرچه وجود رسانه تلویزیونی فارسی‌زبان مقوله جدیدی نیست، اما تا قبل از ورود بی‌بی‌سی فارسی به این گروه، این رسانه‌ها کمتر مورد توجه واقع می‌شدند. در تاسیس هر شبکه‌ای، زبان و گویش معیار، یکی از انتخاب‌های کلیدی است که رویکرد مؤسسان آن شبکه را درباره مخاطبانی که برای آن شبکه برگزیده‌اند بر ملا می‌کند. گویش معیار در شبکه پرس تی‌وی گویش بریتیش است و این به این معناست که این شبکه مخاطبان اصلی خود را از میان اروپاییان برگزیده است. بر این اساس باید گفت بی‌بی‌سی فارسی ایرانیان را مخاطبان اصلی خود اختیار کرده است، هر چند در آن برنامه‌هایی با گویش‌های دیگر نظیر افغانی و تاجیکی هم ساخته شود. از این رو غریب نیست اگر آن را رسانه‌ای با لهجه ایرانی بنامیم.

لیلا سادات حسینی

۶۶ در ماجرای حمله رژیم صهیونیستی به غزه، بی‌بی‌سی رسماً از متجاوزان صهیونیست حمایت کرد

بالاخره چند ماه قبل شبکه‌ای که سه سال پیش گوردون براون، نخست‌وزیر انگلیس، خبر تاسیس قریبالوقوعش را داده بود راه‌اندازی شد. از ۲۵ دی‌ماه ۸۷ شبکه تلویزیونی بی‌بی‌سی فارسی کارش را رسماً شروع کرد؛ شبکه‌ای خبری که برای مخاطبان فارسی‌زبان ایران، افغانستان و تاجیکستان روزانه هشت ساعت برنامه پخش می‌کند. این آغاز یک رقابت جدید رسانه‌ای بود که از یکی دو سال پیش خیرش به گوش خیلی‌ها رسیده بود. اکتبر ۲۰۰۶ (مهرماه ۱۳۸۵) بود که گوردون براون، نخست‌وزیر فعلی انگلیس که آن زمان وزیر دارایی بود خبر داد دولت این کشور ۷۰ میلیون پوند به بودجه سرویس جهانی بی‌بی‌سی (BBC WorldWide) افزوده است. او گفت این افزایش، به درخواست وزارت امور خارجه کشورش و برای تاسیس یک شبکه فارسی‌زبان و همچنین گسترش شبکه عربی‌زبان بی‌بی‌سی انجام شده است. همان سال سرویس جهانی بی‌بی‌سی اعلام کرده بود برای راه‌اندازی شبکه بی‌بی‌سی عربی در سال ۲۰۰۸، شبکه رادیویی خود را در دو کشور تایلند و لهستان تعطیل می‌کند و فعالیت‌های چند شبکه دیگر در اروپای شرقی را هم کاهش می‌دهد تا به نوعی صرف هزینه‌های اینچنینی را توجیه کند. این پرخش سیاست‌های

سرویس جهانی بی‌بی‌سی از اروپای شرقی به سمت خاورمیانه، با آن افزایش ۷۰ میلیون پوندی بودجه سرویس جهانی بی‌بی‌سی دست به دست هم داد تا در یک دوره سه‌ساله، بودجه این سرویس از ۲۴۶ میلیون پوند در سال ۲۰۰۸ به ۲۷۱ میلیون پوند در سال ۲۰۱۱ برسد. سهم بی‌بی‌سی فارسی از این میان، سالانه ۱۵ میلیون پوند (معادل ۲۲ میلیون دلار) است که به صورت بلاعوض از طرف وزارت امور خارجه در اختیار سرویس جهانی بی‌بی‌سی قرار می‌گیرد. ادعای بی‌بی‌سی آن است که: «وظیفه و نقش اصلی سرویس جهانی بی‌بی‌سی پخش بی‌طرف، مستقل و کامل اخبار و اطلاعات سراسر جهان است. وزارت خارجه به بی‌بی‌سی نمی‌گوید چه چیزی پخش کند اما بین این دو دستگاه مشورت و هم‌فکری‌هایی صورت می‌گیرد؛ از جمله اینکه در کدام مناطق و به چه شکل (رادیو، اینترنت، تلویزیون) برنامه پخش کند». اما در عمل فاصله زیادی بین این ادعا و واقعیت بی‌بی‌سی وجود دارد. هم‌زمان با راه‌اندازی این شبکه در ایران، حداقل دو دیدگاه کلان و متفاوت از یکدیگر درباره تعامل با این شبکه مطرح شد. طرفداران دیدگاه اول معتقدند اصولاً تاسیس شبکه‌های خبری مختلف با اهداف سیاسی خاص در فضای رسانه‌ای امروز، امر اجتناب‌ناپذیری است که از اراده دولت‌ها خارج است و به همین دلیل

معتقدند تعامل حساب‌شده و غیرمنفعل با این شبکه‌ها می‌تواند خود به خود برای جمهوری اسلامی یک فرصت محسوب شود؛ فرصتی برای گسترش متقابل برد و کیفیت شبکه‌های ماهواره‌ای، بالا بردن سطح کیفی برنامه‌های رسانه ملی و تجدید نظر در آنچه آنها «برخی سیاست‌های یک سویه خبری صداوسیما» می‌نامند. از نظر این گروه، تعامل حساب‌شده با این شبکه‌ها امکاتی را برای کنترل حداقلی آنها در اختیار دولت قرار می‌دهد تا در مواقع لازم از آن استفاده کند. اما طرفداران دیدگاه دوم، اصولاً هرگونه اعتماد به انگلستان را به عنوان استعمارگر پیر، ساده‌انگاری می‌دانند و معتقدند این شبکه که با بودجه دولت انگلیس راه‌اندازی شده و کادر اصلی آن را افرادی منتسب به فرقه بهابیت تشکیل می‌دهند (ادعایی که البته مقرون به حقیقت نیز هست) هدفی جز تلاش برای «براندازی نرم» حکومت جمهوری اسلامی ندارد و یک «تهدید امنیتی» به شمار می‌رود. مخالفان راه‌اندازی این شبکه، نیت گردانندگان بی‌بی‌سی را هدایت افکار عمومی به قصد توطئه و تغییر مدیریت کشور ارزیابی کرده و هرگونه همکاری و تعامل با این شبکه را کمک به اهداف گردانندگان شبکه می‌دانند.

تا پیش از این شبکه‌های ام‌بی‌سی فارسی (MBC Persian) که تأمین مالی آن را عربستان سعودی بر عهده دارد و از امارات پخش می‌شود، وی‌اوی (VOA) که از آمریکا پخش می‌شود و انبوه شبکه‌های سخیف‌موسوم به لس‌آنجلسی تنها شبکه‌های فارسی‌زبان موجود بودند. از این میان ام‌بی‌سی شبکه‌ای خاص پخش فیلم‌های سینمایی است که فیلم‌ها را با زیرنویس فارسی نمایش می‌دهد، وی‌اوی منحصرراً قادر به پخش برنامه‌های استودیویی است و شبکه‌های لس‌آنجلسی نیز غالباً به دلیل نوع برنامه‌هایشان اگر نه بدون مخاطب، بسیار کم‌مخاطبند. از این رو مقایسه این شبکه‌ها با شبکه‌های داخلی از هر جهت مقایسه‌ای بی‌وجه است. بی‌بی‌سی اولین شبکه‌ای است که امکان رقابت با شبکه‌های داخلی را تجربه می‌کند. در مدت کوتاهی که از پخش برنامه‌های این شبکه می‌گذرد جز مباحث محتوایی، این شبکه انتقادات فنی بسیاری را هم از میان موافقان و مخالفانش شاهد بوده است که به کیفیت برنامه‌های آن اعتراض‌هایی داشته‌اند. آیا ظهور این شبکه و نظایر آن چالش جدیدی در عرصه رسانه‌ای کشور پدید خواهد آورد؟ اگر پاسخ مثبت است فرصت‌ها و تهدیدهای آنها چیست و راه تعامل و توافق با دولت را از میان برد.

مخالفان راه‌اندازی این شبکه، نیت گردانندگان بی‌بی‌سی را هدایت افکار عمومی به قصد توطئه و تغییر مدیریت کشور ارزیابی کرده و هرگونه همکاری و تعامل با این شبکه را کمک به اهداف گردانندگان شبکه می‌دانند

با چشمان باز

رسانه برانداز

شرکت پخش بریتانیا یا اختصاراً بی‌بی‌سی (British Broadcasting Corporation) یکی از بزرگ‌ترین شبکه‌های رادیو تلویزیونی حال حاضر جهان، ۸۲ سال پیش در لندن آغاز به کار کرد و حالا سرویس‌های مختلف این شبکه در قالب رادیو، تلویزیون و اینترنت در ۲۰۰ کشور و با ۳۳ زبان دنیا قابل دسترسی است. رادیو بی‌بی‌سی فارسی پخش برنامه‌هایش را در سال ۱۳۱۹ (۱۹۴۰)، یعنی سی‌زده سال بعد از شروع به کار بی‌بی‌سی در لندن، با هدف پوشش خبری برای مخاطبان ایرانی شروع کرد و تا سال‌ها تنها سرویس فارسی شبکه بی‌بی‌سی محسوب می‌شد، تا اینکه با راه‌اندازی سرویس اینترنتی بی‌بی‌سی فارسی در سال ۱۳۸۰ (۲۰۰۱) حوزه فعالیت‌های این شبکه در زبان فارسی گسترش یافت و بالاخره در دی‌ماه ۱۳۸۷ (ژانویه ۲۰۰۹) با تاسیس شبکه تلویزیونی بی‌بی‌سی فارسی تکمیل شد. بهروز آفاق، رئیس منطقه آسیای سرویس جهانی بی‌بی‌سی، درباره ساختار شبکه و برنامه‌های آن می‌گوید: «اساس شبکه تلویزیون فارسی بی‌بی‌سی خبری خواهد بود، ولی در کنار خبر، برنامه‌هایی مانند مجله‌های هنری، علمی و فرهنگی هم پخش خواهد شد. علاوه بر اینها بعضی از مستندهای آموزشی و سرگرم‌کننده بی‌بی‌سی و همین‌طور آثاری از مستندسازان ایرانی، افغان و تاجیک را به نمایش می‌گذاریم.» اما یکی از چالش‌های مهم بی‌بی‌سی در راه‌اندازی شبکه تلویزیونی فارسی، تعامل با ایران بود. رایزنی‌های گسترده مقامات این شبکه با مقامات جمهوری اسلامی در اواخر سال ۱۳۸۶ دست‌اندرکاران این شبکه را به این باور رسانده بود که ایران با فعالیت این شبکه تلویزیونی فارسی‌زبان مخالفتی ندارد. این باور به‌ویژه بعد از سفر ریچارد سمبروک (رئیس بی‌بی‌سی‌نیوز) به ایران و سخنرانی‌اش در نهمین جشنواره بین‌المللی رادیو در اصفهان و دیگر رایزنی‌های او در ایران تقویت شد. اما در نهایت با نزدیک شدن به موعد راه‌اندازی شبکه، پیگیری‌های سرویس جهانی بی‌بی‌سی برای ایجاد دفتر مستقل پخش فارسی در تهران با مخالفت جدی وزارت ارشاد روبه‌رو شد و بالاخره هشدار وزیر ارشاد به روزنامه‌نگاران که تذکر می‌داد هرگونه همکاری با بی‌بی‌سی فارسی غیرقانونی است عملاً شائبه هرگونه تعامل و توافق با دولت را از میان برد.